

Drivkrafter att starta företag: ett genusperspektiv

Det är av central betydelse att politik för fler och växande företag baseras på en ökad förståelse av de faktorer som påverkar beslutet att starta eget företag. Vår fråga är om svenska män och kvinnor skiljer sig i valet att bli egenföretagare. Vi belyser detta med hjälp av registerdata för perioden 2003 till 2006. Resultaten visar att tillgängligheten till eget kapital är viktig för såväl kvinnor som män. Dock har den förväntade inkomsten som egenföretagare ingen betydelse för kvinnor. Föräldrars erfarenhet av företagande och deras förmögenhet samt konjunkturella förhållanden är ytterligare faktorer som spelar roll för beslutet att starta eget.

Jämfört med många andra europeiska länder är entreprenörskapsnivån i Sverige låg och det är därför en prioriterad fråga på den nuvarande politiska agendan. Enligt Grilo och Irigoyen (2006) är entreprenörskapsnivån i Sverige omkring 8 procent medan det latenta entreprenörskapet utgör 33 procent av arbetskraften, vilket är en stor skillnad jämfört med många andra europeiska länder.¹ Detta skulle i så fall innebära en outnyttjad potential av entreprenörskapet i Sverige.

Det finns många program från Näringsdepartementet och myndigheter som har som mål att höja nivån på entreprenörskapet generellt och inte minst kvinnors företagande. Programmen genomförs med den uppfattningen att entreprenörskap leder till fler arbetstillfällen, ökad tillväxt och ökad produktivitet. I sammanhanget är det dock viktigt att påpeka att detta inte nödvändigtvis behöver gälla för egenföretagandet generellt sett och att det finns skillnader mellan entreprenörer och egenföretagare (Blanchflower 2004). Det finns å ena sidan egenföretagare utan entreprenöriell aktivitet eller vilja att expandera sin verksamhet samtidigt som många egenföretagare har hög överlevnadsgrad och ständigt utvecklas och växer. Å andra sidan finns det många entreprenörer inom stora företag som betyder mycket för den verksamhet de verkar inom utan att vara egenföretagare. I vår studie har vi inte möjlighet att göra skillnad på dem utan vi har i stället valt att fokusera på egenföretagare som den enklaste typen av entreprenöriell aktivitet.

Syftet med studien är att öka förståelsen för de faktorer som påverkar beslutet att bli egenföretagare och vi har speciellt fokus på eventuella skill-

¹ Latent entreprenörskap är den andel som uppger att de skulle föredra att var egenföretagare framför att vara anställd oavsett nuvarande situation. Belgien, Danmark och Österrike är exempel på länder som är jämförbara med Sverige vad gäller nivån på det latenta entreprenörskapet. Dock ligger den verkliga entreprenörskapsnivån på mellan 13 och 16 procent i dessa länder (Grilo och Irigoyen 2006).

STINA EKLUND OCH ALTIN VEJSIU

Stina Eklund är ekonom och verksam som analytiker vid Näringsdepartementet.
stina.eklund@enterprise.ministry.se

Altin Vejsiu är doktor i nationalekonomi och verksam som analytiker vid Näringsdepartementet.
altin.vejsiu@enterprise.ministry.se

Artiklens slutsatser och rekommendationer är författarnas egna och behöver inte nödvändigtvis överensstämma med Näringsdepartementets uppfattning i berörda frågor. Vi vill tacka Henry Ohlsson, Pernilla Andersson, Pontus Braunerhjelm och Jonas Månsson för värdefulla kommentarer under arbetsgång. En studie av Eklund och Vejsiu (2008) står som underlag för denna artikel och återger fler detaljer, tabeller och övriga förklaringar.

nader mellan könen. De förklarande faktorer vi har valt att studera har endast delvis studerats med svenska data och då framför allt för personer med utländsk bakgrund och/eller män. Variabler vi valt att studera är bl a förväntad inkomst som egenföretagare, arbetslöshetsgrad (uttryckt som kvoten mellan arbetslöshet och vakanser på länsnivå) samt relationer mellan generationer (uttryckta i termer av föräldrarnas företaganknytning och föräldrarnas förmögenhet). Vårt fokus på könsskillnader ger oss värdefull information om potentialen för egenföretagande bland kvinnor och män i Sverige. Enligt Parker (2004) så har exempelvis förväntad inkomst som egenföretagare inte studerats för kvinnors drivkraft att starta eget.² Denna analys är tänkt att fungera som en plattform för möjliga policyrekommendationer för att främja företagande i Sverige.

En generell slutsats från forskningslitteraturen är att mäns företagande är dubbelt så stort som kvinnors. Denna slutsats drar även Ohlsson (2004) för Sverige. Nivåskillnaden mellan kvinnor och män förklaras ofta av att nästan hälften av den svenska kvinnliga arbetskraften är anställd inom utbildnings-, vård- och omsorgsbranscherna, dvs branscher som till stor del återfinns inom den offentliga sektorn. Dock har det hittills gjorts lite forskning på att förklara varför det är färre kvinnor än män som väljer att starta och driva eget företag.

Under förutsättningen att andelen män som startar företag är större än andelen kvinnor har vi valt att studera kvinnor och män separat i stället för att, som ofta förekommande, inkludera en s k dummyvariabel i en gemensam modell. Faktorer som förklarar kvinnors sannolikhet att starta eget företag kanske inte ger samma utfall för män. På detta sätt räknar vi med skillnader i förklaringskurvornas lutning på grund av könsskillnader och inte enbart den parallella förflyttningen mellan dem.

Förutom att studera kvinnor och män separat tillåter datamaterialet oss att studera två ytterligare frågor. För det första använder många empiriska studier tvärsnittsdata för att studera egenföretagandet vid en särskild tidpunkt. På grund av detta fångas dock inte den dynamik som valet att starta eget innebär. Vår studie fokuserar på övergången till egenföretagande över en tidsperiod, år 2003 till 2006, där de förklarande faktorerna mäts i början av perioden. Detta longitudinella angreppssätt ger oss möjlighet att bättre förklara orsakerna till egenföretagande i stället för konsekvenserna av det samma.

För det andra studerar vi övergången till egenföretagande från ett flertal grupper: egenföretagare, anställda, kombinatorer och inaktiva.³ Tidigare forskning har till stor del fokuserat på övergången från anställning till egenföretagande. Valet att starta företag skiljer sig dock åt beroende på individernas tidigare erfarenheter och bakgrund. Kombinatorer är individer som

² Georgellis och Wall (2005) är en av de nyare studier som jämför kvinnors och mäns drivkraft att starta eget företag.

³ För en utförlig beskrivning av denna uppdelning av populationen i respektive grupp, se Eklund och Vejsiu (2008).

har inkomst både från eget företag och anställning. Denna grupp är intressant för beslutsfattare att veta mer om då den kan vara en potentiell grupp för övergång till fullt egenföretagande, samtidigt som den kan bestå av individer som är nöjda med sin situation och inte har för avsikt att utveckla sitt företagande. Övergången från inaktivitet till egenföretagande är en intressant fråga och en del av den pågående debatten om utanförskapet i Sverige. Inaktiva i vår studie inkluderar arbetslösa, sjukskrivna och personer med sjuk- och aktivitetsersättning. För att få en så komplett bild som möjligt har vi delat in populationen utifrån respektive nettoinkomster och ersättningar i ovanstående grupper.

Artikeln har följande upplägg. I avsnitt 1 beskrivs analysens datamaterial. Avsnitt 2 innehåller deskriptiv statistik. Avsnitt 3 och 4 presenterar studiens resultat. Därefter avslutas artikeln med slutsatser och diskussion.

1. Data

I vår empiriska analys används en registerbaserad individdatabas, LISA (longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier). Databasen består av årliga registeruttag från 1990 och inkluderar alla individer över 16 år som är registrerade i Sverige per 31 december varje år. Databasen inkluderar registerdata från arbetsmarknad, utbildning och den sociala sektorn. I analysen studerar vi perioden 2003 till 2006 och avgränsar populationen till individer mellan 20 och 60 år.

Analyspopulationen innehåller 3,94 miljoner individer. Anställda utgör omkring 80 procent av urvalet med en jämn fördelning mellan kvinnor och män. Kombinatorer och inaktiva utgör 1 respektive 14 procent av urvalet. Det finns fler manliga kombinatorer och fler kvinnliga inaktiva. Drygt 5 procent av urvalet utgörs av egenföretagande där 71 procent är män.

2. Deskriptiv statistik av övergång till egenföretagande

Fokus i vår studie är övergången till egenföretagande och orsakerna bakom ett sådant beslut. Tabell 1 visar övergångsandelarna för kvinnor och män till och från de fyra grupper vi beskriver ovan.

De fetstilta andelarna i diagonalen visar de kvinnor och män som stannar kvar i sin grupp under perioden. Den grupp som är minst rörlig är föga förvånande anställda. Den grupp där flest individer byter status är kombinatorer. Här bör nämnas att definitionen av kombinatorer gör att individer inom denna grupp återfinns antingen närmare egenföretagande eller anställning beroende på sammansättningen av inkomst av tjänst och företagande, vilket möjligtvis gör övergång till något av dessa respektive tillstånd enklare. Vårt intresse i studien ligger främst i dynamiken till och från egenföretagande vilket visas i den första kolumnen och de två första raderna. Utifrån detta kan läsas att det antal anställda män som går till egenföreta-

Tabell 1
Övergångsandelar
mellan åren 2003 och
2006. Antal individer
inom parentes

2006	Egenföretagare	Anställda	Kombinatörer	Inaktiva	Totalt
2003					
Egenföretagare					
Män	79,3 (116 008)	13,7 (20 074)	3,1 (4 482)	3,9 (5 672)	100 (146 236)
Kvinnor	67,2 (39 396)	22,1 (12 929)	4,3 (2 525)	6,4 (3 738)	100 (58 588)
Anställda					
Män	3,9 (61 374)	90,4 (1 437 789)	0,7 (11 188)	5,0 (80 474)	100 (1 590 825)
Kvinnor	1,2 (18 875)	90,8 (1,397,105)	0,5 (7,846)	7,5 (114,359)	100 (1 538 185)
Kombinatörer					
Män	34,6 (7 124)	34,9 (7 187)	27,1 (5 580)	3,4 (707)	100 (20 598)
Kvinnor	22,0 (3 241)	37,7 (5 563)	35,4 (5 223)	4,9 (719)	100 (14 746)
Inaktiva					
Män	2,4 (5 748)	27,8 (66 663)	0,4 (869)	69,4 (166 761)	100 (240 041)
Kvinnor	1,0 (3 384)	26,1 (85 234)	0,3 (853)	72,6 (237 417)	100 (326 888)

Källa: Tabell 1 i Eklund och Vejsiu (2008).

gande är nästan tre gånger så stort som det antal som lämnar egenföretagande för anställning. För kvinnor är denna dynamik positiv men inte i lika stor utsträckning som för män. Intressant att notera är att det är fler kvinnor som lämnar egenföretagande för inaktivitet än inaktiva som går till egenföretagande under den studerade perioden.

Det finns svårigheter med att mäta och analysera inkomster från egenföretagande. Ett problem som det råder viss konsensus kring är att det föreligger större risk för underrapportering bland egenföretagare. Däremot finns skilda åsikter om hur detta påverkar valet att starta företag (se bl a Hamilton 2000 och Parker 2003). Vi har inte haft möjlighet att testa underrapporteringshypotesen utifrån vårt datamaterial och det är dessutom svårt att veta hur underrapporteringen är distribuerad över populationen. Tabell 2 visar därför inkomstfördelningen för de fyra studerade grupperna utifrån de register vi har haft tillgång till utan vidare beräkning om hur eventuell underrapportering påverkar utfallet.

Tabell 2 visar att kvinnor som är egenföretagare och kombinatörer i genomsnitt har högre inkomst jämfört med de övriga två grupperna. Samtidigt visar spridningen i inkomstfördelningen att dessa två alternativ innebär ett större risktagande för individen. Bland egenföretagare och kombinatörer finns de som har hög inkomst, men även en stor andel som har sämre inkomst än många anställda. Överlag har män i genomsnitt högre inkomst än kvinnor oavsett vilken grupp vi studerar. För en deskriptiv beskrivning av de variabler som används i den ekonometriska analysen, se Eklund och Vejsiu (2008).

	Egenföretagare		Anställda		Kombinatörer		Inaktiva	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Genomsnitt	200,0	167,2	204,8	164,7	238,9	198,8	115,6	108,7
Standardavvikelse	135,2	110,7	88,3	56,4	149,8	106,1	41,6	37,3
25 percentilen	128,3	96,3	165,1	132,3	145,9	127,7	81,6	79,9
50 percentilen	189,0	151,9	193,9	160,3	222,3	187,0	115,2	104,4
75 percentilen	246,1	211,3	232,0	191,3	293,8	251,0	139,7	130,5

Källa: Tabell 2 i Eklund och Vejsiu (2008).

3. Resultat

Detta avsnitt presenterar i korthet resultaten av analysen om olika faktorer påverkan i valet att bli egenföretagare.⁴ Den ekonometriska modellen tar hänsyn till olika selektivitetsaspekter som uppkommer till följd av att gruppernas inkomster observeras oberoende för varje tillstånd. Fyra löneekvationer skattas med hänsyn tagen till det endogena valet av tillstånd. De förväntade inkomsterna används sedan för att bilda inkomstskillnader mellan de olika tillstånden. Valet att bli egenföretagare år 2006 – givet att individen är anställd, kombinatör eller inaktiv år 2003 – skattas med hjälp av en multinomial logistisk modell. Alla förklarande variabler refererar till år 2003.

Ett intressant och tidigare utforskat resultat med svenska data är skattningen av löneekvationerna för såväl anställda som för egenföretagare. Denna skattning ger bl a möjlighet att tolka utbildningsavkastningen på löner utifrån "screening device"-hypotesen. Tanken är att egenföretagare inte behöver signalera sin produktivitet vilket medför att utbildningsavkastningen återspeglar den sanna humankapitalackumuleringen. Våra resultat visar att utbildningsavkastningen för egenföretagare är tilltagande men *lägre* jämfört med de anställda. En tolkning av resultatet kan då vara att utbildningen används som en signal på den svenska arbetsmarknaden och att högre löner till individer med hög utbildning inte nödvändigtvis är resultatet av högre produktivitet.

Några av de faktorer som förklarar sannolikheten att starta eget är tidigare endast delvis studerade med svenska data. Av dessa är förväntad inkomst vid valet att starta eget av särskilt intresse.⁵ I denna studie visas att högre inkomst som egenföretagare är viktigt för män som är anställda och kombinatörer, men effekten är inte signifikant för kvinnor. Resultatet, som också bekräftas i Georgellis och Walls (2005) studie, antyder att kvinnor motiveras av icke-pekuniära orsaker i en högre grad än män. Inaktiva män och kvinnor visar starka pekuniära incitament i valet att starta eget. Även Hammarstedt (2006) hittar stark betydelse av förväntade inkomstskillnader för sannolikheten att starta eget bland invandrare i Sverige.

⁴ Eklund och Vejsiu (2008) presenterar även en genomgång av tidigare studiers resultat gällande de faktorer som påverkar övergången till egenföretagande.

⁵ Tabell 3 visar ett antal utvalda faktorer. Andra hittas i Eklund och Vejsiu (2008).

Tabell 2

Inkomster från anställning och företagande samt ersättningar från inaktivitet år 2003, i tusental

Tabell 3
Övergång till egen-
företagande
(utvalda variabler)

	Anställning till egenföretagande		Kombinator till egenföretagande		Inaktiv till egenföretagande	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Skillnader i förväntade inkomster	1,127** (0,055)	0,002 (0,059)	1,487** (0,293)	-0,199 (0,175)	2,340** (0,112)	0,750** (0,083)
Familjens inkomst	0,122** (0,014)	0,120** (0,022)	-0,064 (0,053)	-0,358** (0,060)	-0,239** (0,056)	0,285** (0,047)
Kapitalinkomst						
50 001–100 000	0,886** (0,031)	0,948** (0,057)	-0,258** (0,089)	-0,408** (0,148)	1,045** (0,116)	0,855** (0,159)
100 001–300 000	0,840** (0,031)	0,948** (0,059)	-0,060 (0,091)	0,177 (0,141)	0,945** (0,114)	0,659** (0,174)
> 300 000	0,846** (0,039)	1,102** (0,078)	0,297* (0,142)	0,268 (0,230)	0,511** (0,187)	0,847** (0,248)
Föräldrars företagaranknytning	0,388** (0,012)	0,425** (0,019)	-0,073 (0,048)	-0,133* (0,064)	0,468** (0,043)	0,440** (0,049)
Föräldrars kapitalinkomst	0,237** (0,018)	0,250** (0,029)	-0,155* (0,075)	-0,019 (0,094)	0,369** (0,077)	0,281** (0,086)
Erfarenhet av egenföretagande	1,054** (0,018)	1,572** (0,019)	-0,613** (0,088)	-0,309** (0,063)	1,358** (0,037)	2,171** (0,041)
Företagsstorlek						
små	-1,181** (0,012)	-1,363** (0,022)	-0,777** (0,084)	-0,602** (0,102)	-	-
medium	-2,136** (0,018)	-2,173** (0,031)	-0,913** (0,134)	-0,680** (0,136)	-	-
stora	-2,187** (0,014)	-2,090** (0,022)	-1,666** (0,489)	-0,789* (0,327)	-	-
U/V kvot	0,061** (0,007)	0,037** (0,013)	-0,009 (0,032)	-0,000 (0,039)	-0,096** (0,024)	-0,167** (0,030)
Konstant	-6,403** (0,081)	-6,393** (0,145)	1,251** (0,394)	3,672** (0,521)	-6,891** (0,239)	-9,338** (0,327)
Max-rescaled R-square	0,158	0,086	0,153	0,171	0,501	0,454

Ann: Asymptotiska standardfel inom parentes. Referens kategorier: kapitalinkomst mindre än 50 000 SEK, mikroföretag, mer än 180 dagar i inaktivitet. Signifikansnivå: ** 1 procent, * 5 procent.

Källa: Tabell 4 i Eklund och Vejsiu (2008).

En annan viktig förklarande variabel är individernas förmögenhet.⁶ Den positiva effekten av denna variabel indikerar förekomsten av likviditetsbegränsning för anställda och inaktiva. Effekten ser ut att vara starkare för kvinnor. Förenat med resultatet för inkomstskillnader ovan kan en tolkning vara att kvinnor behöver finansiell stöd och startkapital i åtminstone lika stor utsträckning som män men drar mindre nytta av de monetära vinster som egenföretagandet erbjuder. Dessa finansiella begränsningar verkar ha mindre betydelse för kombinatorer.

⁶ I artikeln fångas detta med variabeln kapitalinkomst.

En mängd demografiska faktorer och familjeförhållanden har betydelse för valet att starta eget, både för kvinnor och för män. Kombinatörer blir egenföretagare i ett senare skede i karriären jämfört med anställda och inaktiva. Att ha barn under tio år ökar sannolikheten att starta eget. Likadana effekter uppstår för anställda och inaktiva som är gifta/samboende, dock inte för kombinatörer. Att leva i ett förhållande där partners inkomster överstiger 200 000 kr medför ett slags finansiellt stöd och bidrar positivt i valet att bli egenföretagare för anställda. Återigen verkar inte eget kapital ha samma betydelse för kombinatörer.

Relationer mellan generationer uttrycks i denna studie i form av föräldrarnas företagarknytning samt föräldrarnas förmögenhet. Den förstnämnda variabeln har en stark effekt på anställdas och inaktivas sannolikhet att bli egenföretagare för såväl kvinnor som män. Kombinatörer påverkas inte alls eller negativt av denna relation. Dessa förhållanden gäller även för förmögenhetsvariabeln som återigen anses vara en källa till startkapital.

Tidigare erfarenhet från egenföretagande har en positiv inverkan på sannolikheten att starta eget för anställda och inaktiva. En motsatt effekt gäller dock för kombinatörer. Detta beteende kan ge stöd till det faktum att egenföretagandet är kopplat till en mängd svårigheter, lång arbetstid och ibland sämre hälsa även om det erbjuder större glädje och andra fördelaktiga möjligheter (Blanchflower 2004).

Att arbeta inom den privata sektorn ökar chansen att starta eget. En annan viktig faktor som är relaterad till konkurrensförhållanden inom olika branscher är företagets storlek. Sannolikheten att starta eget är som högst bland mikroföretagen och minskar successivt med företagets storlek. En förklaring till detta beteende kan vara att anställda eller kombinatörer inom stora företag som öppnar eget blir uppköpta eller utkonkurrerade av de större bolagen. Stora företag kan dessutom erbjuda större karriärmöjligheter till entreprenöriella individer inom företaget. Båda dessa faktorer skulle tala för att fler män än kvinnor startar företag.

För att fånga konjunkturella förhållanden använder studien den genomsnittliga kvoten mellan arbetslöshet och vakanser länsvis (U/V) för perioden 1999 till 2006 (se Taylor 1996). Den positiva effekten av denna variabel för de anställda stödjer *unemployment push*-teorin. Variabeln antyder att perioder av hög arbetslöshet leder till fler nya företag. Det kan vara så att personer som blir arbetslösa vid strukturella förändringar fortfarande är väldigt produktiva och på egen hand eller tillsammans med andra väljer att starta företag i stället för att vara inaktiva. Effekten är dock den omvända för inaktiva individer vilket stödjer *prosperity pull*-teorin. Högkonjunktur leder till fler företag från inaktiva individer då möjligheten att få en anställning efter en konkurs är större.

Inaktiva individer startar eget i större utsträckning till följd av *starta eget*-bidraget. Dessutom, ju färre dagar individen har varit i inaktivitet desto högre sannolikhet att bli egenföretagare, särskilt för kvinnor. Givet att de inaktiva är en heterogen grupp har vi även delat upp dem i tre undergrup-

per. Resultatet visar att arbetslösa och sjukskrivna har större sannolikhet att öppna eget jämfört med personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Även kombinatorer är en heterogen grupp beroende på sammansättning av inkomst av tjänst och företagande. Ju högre andelen inkomst av tjänst är, dvs ju närmare individen står anställningen, desto lägre är sannolikheten att starta eget.

Egenföretagandet bland etniska grupper tas upp i en mängd studier för olika länder. Den empiriska litteraturen har testat ett antal hypoteser kring invandrares beslut att starta eget: vistelsetiden i ett land som en viktig assimileringfaktor samt möjlighet att få de erfarenheter och den kunskap som krävs; diskriminering och övriga nackdelar i form av språksvårigheter, arbetslöshet eller fattigdom relativt den infödda befolkningen; ursprungslandshypotesen enligt vilken invandrare som kommer från länder med en stor egenföretagarsektor har större chans att lyckas även i emigration; koncentration av invandrare i relativt slutna enklaver som möjliggör egenföretagandet eftersom såväl utbudet av kunder som deras arbetskraft ökar chansen att lyckas. I stället för att enbart inkludera en invandrarbakgrundsvariabel i analysen har vi försökt att även testa dessa hypoteser genom att kontrollera för vilken generationsinvandrare individen tillhör, ursprungsland samt tid i Sverige. Resultaten tyder på en mixad bild där alla dessa teorier får ett visst stöd i svenska data.⁷

4. Könsskillnader i övergångssannolikheten

För att ytterligare belysa skillnader mellan män och kvinnor i övergången till egenföretagande har vi använt en Oaxaca-Blinder-uppdelning. Resultaten redovisas i tabell 4. Den första termen av dekomponeringen (andra raden i tabellen) fångar skillnader i modellens koefficienter som är *oförklarade* och kan återspegla såväl utelämnade variabler i analysen som element av diskriminering såsom möjlighet till lån eller arbetsmarknadsdiskriminering. Den andra termen (den sista raden i tabellen) illustrerar den komponent av könsskillnaden som *förklaras* av modellens variabler och individuella karakteristika. Siffrorna visar skillnaden mellan män och kvinnor för den genomsnittliga övergångssannolikheten i ett visst tillstånd.

Skillnaden mellan män och kvinnor, totalt sett, är lägst för inaktiva och störst för kombinatorer.⁸ För anställda som blir egenföretagare är skillnaden i koefficienter den dominanta termen i den totala skillnaden och är ungefär dubbelt så stor som skillnaden i individuella karakteristika. Denna relation gäller även för kombinatorer. För inaktiva är denna skillnad betydligt större. Som nämns ovan kan detta bero såväl på förklarande variabler som vi inte har möjlighet att observera med våra data som på diskriminering av inaktiva. Det är inte enkelt att bestämma vilken av dessa två effekter som dominerar. Men eftersom sannolikheten att starta eget i den ekonometriska

⁷ Vi lämnar övriga detaljer utanför denna versions omfång.

⁸ Signifikanstest för dessa skillnader har inte genomförts.

Tabell 4
Uppdelning av övergångssannolikheten för män och kvinnor

	Anställda	Kombinatörer	Inaktiva
Övergångsskillnad, totalt	0,0263	0,1261	0,0136
Skillnad i koefficienter	0,0180	0,0855	0,0119
Skillnad i karakteristika	0,0083	0,0406	0,0017

Källa: Tabell 5 i Eklund och Vejsiu (2008).

modellen har högst förklaringsgrad bland de inaktiva, kan den stora skillnaden i koefficienter relativt individuella karakteristika i högre utsträckning hänföras diskrimineringsmoment än icke-observerbar heterogenitet.

5. Avslutande kommentarer

I vår studie har vi undersökt några av de faktorer som påverkar sannolikheten att starta eget och bidragit till den befintliga litteraturen på området genom att tillåta män och kvinnor påverkas separat av dessa faktorer. En av studiens slutsatser är att kvinnor, såväl som män, som är anställda eller är kombinatörer har ett starkt behov av eget kapital och andra källor av trygghet i valet att starta eget. Däremot har de förväntade inkomsterna som egenföretagare ingen betydelse för kvinnor till skillnad från män. Det är svårt att ge orsaker till kvinnors inställning till inkomst som företagare utifrån vår studie. Troligtvis kan man hitta svar i mer kvalitativa studier där man bl a finner att kvinnor oftare startar företag för att få en mer flexibel vardag jämfört med män.

Att arbeta inom privat sektor eller i en marknad som domineras av små företag ökar benägenheten att bli egenföretagare. Detta kan antyda att ökad konkurrens inom vissa delar av den statliga sektorn kan bidra till ökat företagande (framför allt bland kvinnor). Ett konkurrenskraftigt och entreprenöriellt utformat utbildningssystem kan leda till starkare incitament att starta eget. Åtgärder som främjar egenföretagandet kan bli ännu effektivare om de kombineras med ett förbättrat trygghetssystem, särskilt för kvinnor. En politik för integration, möjligheter att bryta utanförskap samt ökad trygghet i de olika delarna av arbetsmarknaden är av särskild betydelse. Kombinatörers beteende är svårt att studera utifrån våra data. Denna grupp verkar inte ha några särskilda finansiella behov i steget att bli egenföretagare.

Våra resultat ger ett brett spektrum av policyrekommendationer som kan förväntas vara viktiga för egenföretagandet i Sverige, särskilt för kvinnor. Utöver slutsatserna från vår analys, bör en effektiv företagspolitik knyta ihop riktade åtgärder på mikronivå med ett gott företagsklimat på makronivå. Det finns för närvarande en växande internationell litteratur kring möjliga *riktade åtgärder* för ökat företagande samt utvärderingar av olika erfarenheter (Parker 2004). I Sverige finns olika program och myndigheter som syftar till att, exempelvis, främja och följa upp kvinnors före-

tagande. Det är i detta sammanhang viktigt att samordna erfarenheterna från alla dessa bidrag som en utgångspunkt. Dessutom bör framtida riktade åtgärder konstrueras så att utvärderingen underlättas. Riktade åtgärder har vanligtvis haft begränsad effekt eller varit kostsamma, mycket på grund av dödsviktseffekter eller undanträngningseffekter. Det är därför viktigt att en effektiv politik på *makronivå* genomförs med syfte att skapa ett gott företagsklimat för alla individer som har potential att bli företagare.

Samtidigt är det viktigt att påpeka att företagardynamiken i stor utsträckning påverkas av *andra* strukturella mekanismer. Det ökade antalet små och innovativa företag har ett nära samband med händelser som den tekniska utvecklingen, globaliseringen, nedskärningen av storskaliga företag och andra strukturella förändringar i olika industrier.

Vår analys saknar en mängd andra faktorer som är svåra att fånga med hjälp av registerbaserade data. Det svenska skattesystemet, element av trygghetssystemet, attityder mot risk, ekonomiska förluster vid konkurs, andra stigmatiseringsaspekter m m, är exempel på sådana faktorer. Dessutom, en ökad förståelse av drivkrafterna bakom egenföretagandet bör sökas även i andra discipliner än nationalekonomin. Den period vi har valt att studera fångar inte Alliansregeringens olika åtgärder kring såväl arbetsutbudet som efterfrågan på arbetskraft och företagande. Vi anser att denna politik bör utvärderas i ljuset av de frågeställningar som bl a inryms i vår studie. Vår studie har också visat att de individgrupper som vi har valt att närmare studera inte på något sätt är unika och det råder stor heterogenitet bland dem. Det är därför viktigt att kunna särskilja och djupare studera vissa undergrupper för att kunna vinna ytterligare kunskap om deras beteende och formulera relevanta policyrekommendationer, särskilt för inaktiva och kombinatörer.

REFERENSER

- Blanchflower, D G (2004), "Self-Employment: More May Not Be Better", *Swedish Economic Policy Review*, vol 11, s 15-73.
- Eklund, S och A Vejsiu (2008), "Incentives to Self-employment Decision in Sweden: A Gender Perspective", Näringsdepartementet, Stockholm.
- Georgellis, Y och H J Wall (2005), "Gender Differences in Self-employment", *International Review of Applied Economics*, vol 19, s 321-342.
- Grilo, I och J-M Irigoyen (2006), "Entrepreneurship in the EU: To Wish and Not to Be", *Small Business Economics*, vol 26, s 305-318.
- Hamilton, B H (2000), "Does Entrepreneurship Pay? An Empirical Analysis of the Returns to Self-employment", *Journal of Political Economy*, vol 108, s 604-631.
- Hammarstedt, M (2006), "The Predicted Earnings Differential and Immigrant Self-employment in Sweden", *Applied Economics*, vol 38, s 619-630.
- Ohlsson, H (2004), "Introduction: Self-Employment and Entrepreneurship", *Swedish Economic Policy Review*, vol 11, s 3-13.
- Parker, S C (2003), "Does Tax Evasion Affect Occupational Choice?", *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, vol 65, s 379-394.
- Parker, S C (2004), *The Economics of Self-Employment and Entrepreneurship*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Taylor, M P (1996), "Earnings, Independence or Unemployment: Why Become Self-Employed?", *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, vol 28, s 253-265.